

POSSIBLE ANSWERS FOR:

SESOTHO LELEME LA PELE
BOEMO BO MAHARENG
(Pampiri ya Bobedi)

KAROLO YA A

POTSO 1

TLHAKA YA BASOTHO – P.T.P.K. MABOEA

1.1		
1.1.1	Botle.	(½)
1.1.2	Meleng 1, 2 le 3	(3)
1.1.3	Sejura	(2)
1.1.4	Phethelletso	(2)
1.1.5	Meleng 14, 21, 13 28	(3)
1.1.6	Batho ba tsitlallele ho etsa ntho tse ntle feela bophelong hobane bo na le tholwana tse monate.	(2)
		[12½]
1.2		
1.2.1	Ke Daggakraal	(½)
1.2.2	E hlalosang	(1)
1.2.3	Moleng 14	(1)
1.2.4	Mothofatso	(2)
1.2.5	Meleng 13 le 16	(2)
1.2.6	Phetelletso	(1)
	Ho fetelletsa sebopelohle sa sebaka seo	(2)
1.2.7	Lebitsoleholo	(1)
1.2.8	Ho bolella batho ka botle ba sebaka seo a tswalletsweng ho sona.	(2)
		[12½]
1.3		
1.3.1	Kajeno ke kajeno.	(½)
1.3.2	Kganyetsano, ho bontsha dinako tse fapaneng tsa letsatsi.	(3)
1.3.3	Meleng 5, 6 le 13.	(2)
1.3.4	Meleng 5, 6, 8, 9 le 16.	(5)
1.3.5	Moleng 13, tshwao.	(2)
		[12½]
1.4		
1.4.1	J.P. mohapeloa, sebata	(½)
1.4.2	Moleng 29, "keu, keu..."	(4)
1.4.3	Sethothokisi se ipotsa potso mme ha se a lebella karabo.	(2)

- 1.4.4 Karaburetso ya pono, hobane motho o kgona ho ipeha / ho bopa setshwantsho sa ntho eo a buang ka yona. (3)
- 1.4.5 Sethothokisi se re bolella ka J.P. Mohapeloa le ka moo a bileng le seabo ka teng bophelong ba setjhaba sa Rantsho. (3)
[12½]

KAROLO YA B

POTSO 2

LERU LE LEFUBEDU – T.W.D. MOHAPI

- 2.1
- 2.1.1 Ke ya hore dintwa di fele, mme Lesotho ho be le botsitso. (2)
- 2.1.2 Ho Basotho (1)
- 2.1.3 Moedi (2)
- 2.1.4 Maburu ke ona a fokotsang naha.
Moedi o dula o ntse eketswa ke Maburu hobane Maburu a dula a ntse a bolella Basotho hore Moedi wa bona o se o le ho kae. (4)
- 2.1.5 Maburu a ne a qosa Basotho ka hore ke mashodu mme ba ngolla Moshweshwe lengolo leo ho lona ba neng ba jwetsa Moshweshwe ho ba lefa ho seng jwalo ba tla hlasela mme ba ripitle setjhaba sa hae. (4)
- 2.1.6 E ne e le ho kopa hore Lesotho le behwe ka tlasa tshireletso ya Borithane. (2)
- 2.1.7 Ke Maburu (2)
- 2.1.8 Ke Mokwena, bana ba kwena sehahaba sedibeng. (3)
- 2.1.9 Ba ile ba mo eletsa hore a tiohele ho ikatametsa ho baruti ka ha badimo ba kgenne ke hoo. (2)
- 2.1.10 Thaba-Bosiu (1)
- 2.1.11 Tjhee, hobane Lesotho e le naha ya bona mme ba ne ba sa batle ho laelwa ho tsamaya, mme ba ikemiseditse ho le lwanela. (2)
[25]
- 2.2
- 2.2.1 DINTWA PAKENG TSA BASOTHO LE MABURU
Maburu a fihlile Lesotho ka dikgoka ka sepheo sa ho hapa naha ho Basotho ka ha Basotho ke setjhaba se boulellang naha ya sona, ba lwana le Maburu ho boloka naha. Ntwa tsa bona e ne e le tse mpe hobane mahlakore bobedi ba ona a ne a lahlehelwa ke bahlabani le mehlope e ne e hatjwa. (5)
- 2.2.2 LENGOLO LE TSWANG HO MOSHWESHWE HO YA BORITHANE
Ka mora dintwa tse ngata, Moshweshwe o ile a elellwa hore dintwa pakeng Maburu le Basotho ha di no fela, yaba o kopa Casalis ho ngola lengolo le yang Borithane leo ho lona a kopang Mofumahadi hore Lesotho le behwe tlasa tshireletso ya yona. Sena se ne se bolella hore ha Mofumahadi a ka dumela, Borithane e tla tshireletsa Lesotho ntweng e nngwe le e nngwe eo Maburu a tla e qalang kgahlanong le bona. (5)

2.2.3 KGOHLANO PAKENG TSA MOSHWESHWE LE BARA BA HAE.

Makwanyane o ne a se a ba kentse moya wa hore Moshweshwe o se a tsofetse ke ka hoo a sa batleng hore ba lwane kgahlanong le Maburu empa a re ota buisana le ona. Bara ba hae ba ne ba rata hore ho hie ho nkwe dihloho ho lwane bitsong la naha mme ba sa utlwisise hore na hobaneng morena a sa dumellane le bona. Ba ile ba qetella ba batla ho mo tlosa setulong hore e mong wa bara ba hae a nke setulo, mme eo ya tla dulang setulong, ha a no ema tseleng ya bona a ba batla ho hlasela.

(5)

2.2.4 MOSHWESHWE LE DINGAKA (MMANTSOPA LE KATSE)

Kgohlano e hlahile hobane Moshweshwe a ne a sa kgoiwe ha dingaka di mmolella hore Lesotho le tena le hloka botsitso, ke ka baka la hore Moshweshwe o ikatamaditse haholo ho baruti mme ka hoo badimo ba kgenne. Ba mmolelletse hore ha a batla hore dintho di boele madulong, a ke a kgutle hanyane setswalleng sa hae le batho ba nyedisang mekgwa ya Basotho ya ho phela.

(5)

2.2.5 WODEHOUSE LE BORAPOLASI

Maburu a ile a bitsetswa kopanong ya Mmaletswai e le ha ba tlo tsebiswa ka qeto e nkuweng ke Mofumahadi mabapi le Lesotho. O fihile a ba jwetsa hore ho tloha jwale e bang ba hlasela Basotho, tihasele eo e tla bolela hore Maburu a lwana le Borithane. Maburu a ile a bona e ka Wodehouse o ba nkela naha eo ba reng ke ya bona feela ho ne ho se seo ka ba se etsang.

(5)

[25]**KAROLO YA C****POTSO 3****MEHALADITWE HA E EKETHEHA – T. MAFATA**

- 3.1.1 Hobane Kgama le Theko ba ne ba tlo ya sekolong. (2)
- 3.1.2 Tjhee, hobane Mafikeng a re ngwana ngwanana ha a tshwanela ho kena sekolo, o tshwanela ho dula lapeng a ithute mosebetsi wa ka tlung. (3)
- 3.1.3 O ne a bolela hore bashanyana bana ha ba ka kena sekolo motjetje ba tla lebala ka ho disa mme seo se etse hore ba lebele seo e leng tebello ho tswa ngwaneng wa Mosotho. (2)
- 3.1.4 Ke hobane a ne a bona ho e ba bobebe ha ho na le batho ba mo tlatsang ha a buisana le Mafikeng hobane a tseba manganga a hae. (2)
- 3.1.5 One a sa se rate hobane a re se etsa bana hore ba lahle moetlo wa bona ka baka la bohlaefi. Sekolo se etsa hore ba nyatse ditumelo tsa Basotho ka hore ke tsa mafeela. (4)
- 3.1.6 Hobane ba batla hore ba rutehe ba tle ba qobe tshotleho ya ho se rutehe eo Mofifi le Mafikeng ba fetileng ho yona. (2)

- 3.1.7 Santa Peterose. (1)
- 3.1.8 Paolosi
Theresia
Sedina
Pateriki (any three) (3)
- 3.1.9 Phakwe (1)
- 3.1.10 Sehlopha sa bohiano (1)
- 3.1.11 Makgokolo (1)
- 3.1.12 Tjhee, ka baka la ho kula ha hae, o ile a tlameha ho tlohela sekolo mme a ilo phekolwa mophatong ka marao ho hore Hlahlalebajwa a hlahlobe mme ditaola di mo laele jwalo. (3)
[25]
- 3.2
- 3.2.1 MOKETE WA SANTA PETEROSE
E ne e le mokete o etseditsweng bana ba sehlopha sa ho qetela. Ho ne ho menngwe batho ho tswa ka makgalo ohle. Hara ba tšileng moketeng, ho ne ho ena le Mohlahlobi wa Dikolo. Eo yena o ile a utluisa batho ba Mohlakeng bohloko ka nyediso ya hae ya batho ba moo. Ntle le hoo, mokete o ile wa tsamaya hantle haholo. (5)
- 3.2.2 KGAMA O KGAKGATHWA KE BATHO
Kgama o ile a baleha ha habo a ilo itulela ntlong ya makapa le Sentebaleng, ka borwa ho Maseru. Ho ile ha fihla batho bosiu ba sa robetse yaba ba ba kgakgatha mmoho le Sentebaleng. O ile a lemala hloohong, mehlahare, matsoho le mokokotlo. O phaphame maidiiding ka mora matsatsi a mabedi. (5)
- 3.2.3 NTWA YA KGAMA LE MADIBOHO
Madiboho e ne e le e mong wa bashanyana ba Mohlakeng le yena o ne a rata Dibakiso feela a sa kgone ho ratana le yena ka ha eo e ne se e le kgarebe ya Kgama. Ka tsatsi le leng Madiboho a qholotsa Kgama ka hore o ratana le kgarebe ya hae. Kgama o ile a kgena haholo ke tsela eo madiboho a neng a mo nyatsa ka yona. Ba qalla ho kalla yaba Kgama o otlia Madiboho ha bohloko hoo a ileng a qela ho leoto. (5)
- 3.2.4 HO KULA HA THEKO
Theko o qadile ho kula a sa kena sekolo, a lla ka hlooho. Mofifi o ile a bitsa ngaka e bitswang Hlahlalebajwa. Eo o ile a utolla hore ho kula ha Theko ke mesebetsi ya Mmampholane ya ileng a utlwa bohloko mohlang Kgama a neng a o tla Madiboho. Yaba Hlahlalebajwa o qeta ka hore o tla kgotlisetsa meleko eo kaofela ho Mmampholane mme ka ho le leng a phekole Theko. (5)

3.2.5 LEPATO LA MAFIKENG

Ka ha Mafikeng e ne e le motho ya boulellang setso, phupu ya hae e ile ya eba yona ya Sesotho. Ba ile ba mo epela, ba mo rwea ntlwanalehlanyana hloohong, ba mo apesa lekoko la kgomo eo ba mo felehetsang ka yona, ba mo sehla mesifa, ba mo tlama ka thapo ya modi, ba mo kokomatsa ba mo shebisitse botjhabela, ba mo neha molamu, ba mo jarisa peo, ba nto mo kwalla ka phaposing e lehlakoreng la lebitla.

(5)
[25]